NORAKSTS
Lieta Nr.A42547207
(A-0933-09/4)

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 26.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese D.Ābele,

piedaloties pieteicēja *E. G.* pilnvarotajam pārstāvim *J.M.*, atbildētāju Rīgas pilsētas pašvaldību pārstāvošās iestādes – Rīgas bāriņtiesas – pilnvarotajai pārstāvei Ilutai Bērziņai un trešās personas *I. D.* pilnvarotajai pārstāvei *I.M.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu *E. G.* pieteikumā par jauna administratīva akta izdošanu par *I.D.* atcelšanu no aizgādņa pienākuma pildīšanas *A.K.* atstātajam mantojumam un *E.G.* iecelšanu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas bāriņtiesas (turpmāk – Bāriņtiesa) 2007.gada 6.jūnija lēmumu Nr.16/1235 (turpmāk – Lēmums), pamatojoties uz Civillikuma 355., 661., 662., 663., 665. pantu, Bāriņtiesu likuma 40.panta pirmās daļas 4.punktu un otro daļu, 49.panta pirmo un otro daļu, *I. D.* tika iecelta par aizgādni 2005.gada 30.jūlijā mirušās *A. K.* atstātajam mantojumam, *E. G.* tika atteikts iecelt viņu par aizgādni 2005.gada 30.jūlijā mirušās *A. K.* atstātajam mantojumam, kā arī nolemts uzlikt par pienākumu *I.D.* sastādīt mantojuma sarakstu un ik gadu līdz 1.februārim sniegt Bāriņtiesā norēķinu par mantas pārvaldību, izbeidzoties aizgādībai, iesniegt galīgo norēķinu.

Lēmumā konstatēts:

[1.1] Bāriņtiesā saņemts *I.D.* iesniegums ar lūgumu iecelt viņu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam. Bāriņtiesā saņemts arī *E.G.* iesniegums ar lūgumu iecelt viņu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

[1.2] *A.K.* mirusi 2005.gada 30.jūlijā, par ko Rīgas pilsētas dzimtsarakstu nodaļas miršanas reģistrā 2005.gada 3.augustā izdarīts ieraksts Nr.6047. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2007.gada 7.marta lēmumu civillietā Nr.C30-l304/7-2007 nodibināta aizgādnība 2005.gada 30.jūlijā mirušās *A.K.* atstātajam mantojumam. Tiesas nolēmums stājies likumīgā spēkā 2007.gada 20.martā.

[1.3] Bāriņtiesas sēdē *I.D.* iesniegumu uzturēja un paskaidroja, ka ar *A.K.* dzīvojusi kaimiņos no 1969.gada. *A.K.* faktiski kļuvusi par viņas ģimenes locekli, jo *A.K.* bērnu un ģimenes nebija. *I.D.* veikusi *A.K.* visus maksājumus, pirkusi pārtiku, gatavojusi ēdienu, jo no 2003.gada vasaras *A.K.* savu dzīvokli netika atstājusi, tā kā bija grūtības pārvietoties. *E.G.* pie *A.K.* viņa nekad neesot redzējusi, pie *A.K.* ciemojusies *E.G.* māte, kura mirusi jau 1991.gadā. *A.K.* izsūtīja no Latvijas 1940.gadā. Māte un brālis mira izsūtījumā. *A.K.* nebija precējusies. Arī pēc *A.K.* nāves turpinājusi rūpēties par *A.K.* īpašumu, maksājusi nodokli, pieskatījusi dzīvokli.

[1.4] *I.D.* pilnvarotā persona *I.*Malahovska Bāriņtiesas sēdē norādīja, ka nav pierādījumu tam, ka miruši *A.K.* 1.-3.šķiras mantinieki. *I.D.* ir pietiekamas zināšanas un spējas, lai veiktu mantojuma aizgādņa pienākumus.

[1.5] Bāriņtiesas sēdē *E.G.* iesniegumu uzturēja un paskaidroja, ka ir nodibināta aizgādnība *A.K.* mantojumam un nepieciešams to pārvaldīt. Ir ieguvis humanitāro izglītību. Pašreiz strādā Latvijas Kara muzejā, bet ir pieredze arī saimnieciskajā darbā. *A.K.* pazīst kopš 1957.gada. Viņa māte palīdzējusi *A.K.*, kad *A.K.* atgriezusies no izsūtījuma. *A.K.* tēvs un viņa vectēvs ir brāļi. *A.K.* tēvs pazudis Ķīnā, māte mirusi izsūtījumā. Pēdējais radinieks

A.K. bijusi viņa māte, kura mirusi 1991.gadā. Uzskata, ka ir vajadzīgās prasmes un atbildība aizgādņa amatam.

[1.6] *E.G.* pilnvarotā persona *J.M.* Bāriņtiesas sēdē norādīja, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā atrodas civillieta, kur mirusī *A.K.* aicināta kā atbildētāja strīdā, kas izriet no lietu tiesībām. Vidzemes priekšpilsētas tiesā ir prasība pret *I.D.* par *A.K.* testamenta atzīšanu par spēkā neesošu, tāpēc lūdz vērtēt *I.D.*, kura aicināta kā atbildētāja strīdā par testamenta viltojumu, spējas realizēt aizgādņa pienākumus. Uzskata, ka *E.G.* prasmes un atbildība ir pietiekamas, lai veiktu aizgādņa pienākumus.

[1.7] Saskaņā ar 2005.gada 29.jūlijā sastādīto testamentu, *A.K.* visu savu mantu, tai skaitā dzīvokli /*adrese/*, Rīgā, nekustamo īpašumu *adrese/*, Rīgā, kā arī viņai piederošos naudas līdzekļus akciju sabiedrībā ,,SEB Latvijas Unibanka" novēlējusi *I.D.*. Lietā nav pierādījumu, ka testaments būtu atzīts par spēkā neesošu. *I.D.* ir rūpējusies par *A.K.* viņas dzīves laikā, pirkusi pārtiku, gatavojusi viņai ēdienu, kopusi *A.K.*, veikusi visus maksājumus, segusi bēru izdevumus, kopj *A.K.* kapa vietu, ko apliecina *I.D.* iesniegtās maksājumu kvītis. *I.D.* pēc *A.K.* nāves rūpējusies par viņas dzīvokļa apsardzību, maksājusi nodokļus. *I.D.* apliecināja, ka viņai ir pietiekošas zināšanas un spējas mantas pārvaldībā un viņa spēs veikt aizgādņa pienākumus.

[1.8] *E.G.* ir mirušās *A.K.* ceturtās šķiras likumiskais mantinieks, un, kā viņš paskaidroja Bāriņtiesā, ka pie *A.K.* viņas dzīves laikā bijis tikai dažas reizes. Ar *A.K.* tikusies viņa māte, kura mirusi 1991.gadā. Bāriņtiesai nav pamata apšaubīt *E.G.* spējas veikt aizgādņa pienākumus, taču uzskata, ka jāņem vērā *A.K.* izteiktā griba, jo Bāriņtiesai nav pamata apšaubīt testamentā izteiktā atbilstību viņas gribai. Jāņem vērā, ka *I.D.* ilgstoši rūpējusies gan par *A.K.* viņas dzīves laikā, gan par viņas mantu, un turpinājusi rūpēties par *A.K.* mantu arī pēc viņas nāves. Līdz ar to Bāriņtiesa atzīst, ka par mantojuma aizgādni ieceļama *I.D.*.

[2] 2007.gada 9.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *E.G.* (turpmāk – pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu un jautājuma nodošanu jaunai izskatīšanai Bāriņtiesai. Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi:

[2.1] 2005.gada 29.jūlijā *A.K.* sastādīja savu pēdējās gribas aktu jeb privātu testamentu. Testaments sastādīts, piedaloties diviem lieciniekiem - *I. K.* un *O.V.*. Norādot minēto testamentu kā patiesu dokumentu, kas nesatur viltojumu, *I.D.* iesniegusi kopā ar iesniegumu par apstiprināšanos mantošanas tiesībās Rīgas apgabaltiesas zvērinātam notāram, un no apliecības par pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanu, kas iereģistrēta aktu un apliecinājumu grāmatā 2005.gada 18.oktobrī ar Nr.18611, izriet, ka ar minēto privāto testamentu *A.K.* visu savu mantu, tai skaitā dzīvokli *adrese/*, īpašumu *adrese/*, kā arī viņai piederošo bankas kontu akciju sabiedrībā „Latvijas Unibanka", novēlējusi atbildētājai *I.D.*.

[2.2] Uzskatot, ka minētais testaments nav sastādīts atbilstoši likuma prasībām un rada šaubas par testamentā izteiktā atbilstību *A.K.* patiesajai gribai, pieteicējs Vidzemes priekšpilsētas tiesā lūdza noteikt rokraksta ekspertīzi. Ar 2006.gada 17.jūlija eksperta atzinumu Nr.1034, konstatēts, ka parakstu *A.K.* vārdā 2005.gada 29.jūlija testamentā pēc vārdiem „*A. K.*" nav izpildījusi pati *A.K.*, bet gan kāda cita persona, to atdarinot.

[2.3] Pieteicējs uzskata, ka *I.D.* nevajadzētu būt par mantojuma masas aizgādni, jo, vadoties no dokumentiem, kas uzrādīti neapliecinātu kopiju veidā Bāriņtiesai – *A.K.* dzīves laikā veiktiem maksājumiem un maksājumiem no nenoskaidrotiem finanšu avotiem, iespējams, izšķērdējot mantojuma atstājējas mantu, un kuri nav bijuši jāveic ne *A.K.* dzīves laikā, ne viņas mantojumam – proti, nekustamā īpašuma nodokļa maksājumi par nekustamo īpašumu *adrese/*, Rīgā, kas saskaņā ar spēkā esošo nomas līgumu jāveic SIA ,,Teikas nami", kur *I.D.* nav nekad griezusies jautājumā par šo saistību izpildi.

[2.4] Pieteicējs ir mirušās *A.K.* vienīgais ceturtās šķiras likumiskais mantinieks, saskaņā ar Civillikuma 404., 398., 399., 403.pantu realizējot savas tiesības, ir pieteicies notāra izsludinātajā termiņā 2005.gada 22.novembrī uz *A.K.* atstāto mantojumu.

[2.5] Pieteicējs ir interesējies par *A.K.* īpašumiem, to uzturēšanu, kā arī par visiem ar to saistītajiem jautājumiem, savu iespēju robežās par visām šīm lietām, risinājis visus dokumentu procesus, apzinājis mantas sastāvu, ievērojot to, ka pieteicējam ir divas augstākās

izglītības, ir strādājis atbildīgā darbā par Valsts Kara muzeja direktora vietnieku un strādāja muzejā joprojām, līdz ar to pieteicēja prasmes un iemaņas, un atbildība ir pietiekamas nepieciešamajām aizgādņa īpašībām.

[2.6] Bāriņtiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 67.panta otrās daļas ceturto apakšpunktu, jo Lēmums nesatur SIA „Exler LTD" paskaidrojumus un motīvus, kā arī no paša pieteikuma pieņemšanas fakta izriet, ka uzņēmumam tika liegtas iespējas tos sniegt un būt uzklausītam tieši jautājuma par reģistrāciju ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā izskatīšanā, jo minētais lēmums neradīja tiesiskas sekas atbilstoši APL 81.panta piektajai daļai. Bāriņtiesa ir pārkāpusi arī APL 10. un 56.panta piekto daļu, kā arī 67.panta ceturto, piekto un sesto daļu.

[2.7] Bāriņtiesas lēmums nav tiesisks, jo tajā nav analizēti faktiskie lietas apstākļi, nav ņemts vērā, ka Bāriņtiesā tika iesniegts kompetentas iestādes atzinums par testamenta viltojumu. Bez tam testamentā nav pausta *A.K.* griba par aizgādņa iecelšanu, kā arī nav ņemts vērā, ka starp abiem aizgādņa kandidātiem pastāv strīds par dokumenta viltojumu un tiesā ierosināta lieta par testamenta atzīšanu par spēkā neesošu.

[3] Atbildētāju pārstāvošā iestāde – Rīgas Bāriņtiesa (turpmāk – atbildētājs) – 2007.gada 23.augustā rakstveida paskaidrojumā tiesai pieteikumu neatzīst, uzskata to par nepamatotu un pilnā apmērā noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem apsvērumiem, papildus norādot, ka Lēmums ir pieņemts, ņemot vērā *A.K.* mantojuma masas intereses.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz pieteikumā tiesai norādītajiem apstākļiem, un iesniedza tiesai rakstveida paskaidrojumus, papildus norādot, ka lūdz pieteicējam labvēlīga administratīva akta izdošanu. Tāpat pieteicēja pārstāvis norādīja, ka par *A.K.* nāvi uzzinājis no sludinājuma Rīgas balsī. Pieteicējs nesazvanījās ar *A.K.* katru dienu, lai noskaidrotu, vai viņa ir vesela, starp pieteicēju un *A.K.* nebija tik ļoti ciešas attiecības. Pieteicējs ir nosūtījis pa pastu vēstuli, kur lūdz atsūtīt dokumentu kopijas par bēru izdevumiem un konta numuru, lai varētu pārskaitīt naudu, taču atbildi nav saņēmis. Pieteicējs, ciemojoties pie *A.K.*, *I.D.* tur nav redzējis.

Tiesas sēdē atbildētāju pārstāvošās iestādes pārstāve pieteikumu neatzina un lūdza noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītajiem apstākļiem, papildus norādot, ka *I.D.* pilda savus pienākumus, sūdzības nav saņemtas, atskaite par pagājušo gadu ir saņemta.

Tiesas sēdē trešās personas pārstāve pieteikumu uzskatīja par nepamatotu un lūdza noraidīt, norādot, ka trešā persona aprūpēja *A.K.*, kura pēdējos divus gadus no dzīvokļa neizgāja, veica maksājumus, apglabāja, joprojām kopj kapa kopiņu, kā arī rūpējas par dzīvokli. Nav nekādu pierādījumu, ka pieteicējs ir 4.pakāpes mantinieks. Lietā nav strīda par to, ka Vidzemes priekšpilsētas tiesā ir ierosināta tiesvedība starp pieteicēju un trešo personu par testamenta atzīšanu par spēkā nesošu, taču administratīvā procesa ietvaros nav vērtējami civillietā iesniegtie pierādījumi. Ar *A.K.* kontaktējās pieteicēja māte, pieteicējs ar *A.K.* nav kontaktējies. Uz maksājumu rēķiniem ir trešās personas paraksti.

Motīvu daļa

[5] No pieteikuma un rakstveida paskaidrojuma tiesai izriet, ka prasījums ir vērsts uz jauna, pieteicēja interesēm atbilstoša administratīvā akta izdošanu par *I.D.* atcelšanu no *A.K.* atstātā mantojuma aizgādņa pienākuma pildīšanas un *E.G.* iecelšanu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2008.gada 10.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKA-100/2008 ir norādījis, ka "izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot

labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt *(sk. Senāta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-14/2007 17.punktu)*.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies *(sk. Senāta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu)*, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Pamats izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu ir tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi *(sk. Senāta 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.SKA-84/2007 9.1.punktu)*. Turklāt, izvērtējot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa nav saistīta ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Proti, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. *(sal. Senāta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu)"*.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesai konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi jauna administratīva akta izdošanai par *I.D.* atcelšanu no aizgādņa pienākuma pildīšanas *A.K.* atstātajam mantojumam un *E.G.* iecelšanu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

Tiesa, noklausoties procesa dalībnieku paskaidrojumus, kā arī izvērtējot lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[6] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[6.1] 2005.gada 30.jūlijā mirusi *A.K.* (lietas lapa 24).

[6.2] Ar 2005.gada 29.jūlija testamentu *A.K.* visu savu mantu, t.sk., dzīvokli /*adrese/,* nekustamo īpašumu */adrese/*, kā arī bankas kontu Unibankā novēl *I.D.* (lietas lapa 77).

[6.3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2007.gada 7.marta lēmumu civillietā Nr.C30-l304/7-2007 nolemts nodibināt aizgādnību mirušās *A.K.* mantojumam (lietas lapa 22).

[6.4] Saskaņā ar ierakstu Zemesgrāmatā *A.K.* piederēja dzīvokļa īpašums un pie dzīvokļa īpašuma piederošā kopīpašuma domājamā daļa */adrese/*, Rīgā (lietas lapa 36) un zemes gabals */adrese/*, Rīgā (lietas lapa 3739).

[6.5] 2005.gada 22.novembrī pieteicējs zvērinātam notāram ir iesniedzis mantojuma iesniegumu ar lūgumu apstiprināt viņu mantojuma tiesībās uz *A.K.* atstāto matojumu (lietas lapa 35).

[6.6] 2007.gada 3.aprīlī *I.D.* iesniedza Bāriņtiesai iesniegumu, ar kuru lūdza iecelt sevi par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumiem (lietas lapa 40).

[6.7] 2007.gada 16.aprīlī pieteicējs iesniedza Bāriņtiesai iesniegumu, ar kuru lūdza iecelt sevi par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam (lietas lapa 21).

[6.8] 2006.gada 17.jūnija Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperta atzinumā civillietā Nr.C30-1220/8 Nr.1034 secināts, ka parakstu *A.K.* vārdā 2005.gada 29.jūlija testamentā pēc vārdiem „*A. K.*" nav izpildījusi pati *A.K.*, bet gan kāda cita persona, to atdarinot (lietas lapa 81).

[6.9] 2007.gada 5.jūnijā pieteicējs iesniedza Bāriņtiesai pieteikuma papildinājumus, ar kuriem lūdza iecelt sevi par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam (lietas lapa 78-80).

[6.10] Saskaņā ar 1996.gada 1.janvāra apsardzes pakalpojuma sniegšanas līgumu starp *A.K.* un pakalpojuma sniedzēju *I.D.* tiek norādīta kā persona, kuru *A.K.* pilnvaro savas prombūtnes laikā (lietas lapa 44).

[6.11] Saskaņā ar 2005.gada 27.aprīļa pilnvaru (lietas lapa 45) *A.K.* pilnvaro *I.D.* atvērt kontus AS „SEB Unibanka" kontā, pārskaitīt *A.K.* piederošos naudas līdzekļus.

[6.12] *I.D.* apmaksājusi *A.K.* apbedīšanas pakalpojumus (lietas lapa 46-48).

[6.13] *I.D.* apmaksājusi *A.K.* 2005.gada jūlija rēķinu par dzīvokli */adrese/* (lietas lapa 50); elektrību par 2004.-2005.gadu (lietas lapa 51-61, 74-75), gāzi (lietas lapa 62), dzīvokļa apsardzību (lietas lapa 72-73); 2006.gadā veikti maksājumi par zemes nodokli par nekustamo īpašumu */adrese/*, Rīgā (lietas lapa 62-65), nekustamā īpašuma nodokli par 2004. un 2005.gadu (lietas lapa 67-68).

[6.14] Saskaņā ar Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņu (lietas lapa 27-26) *A. K.* un viņa sievai *I.* bija divi dēli *J.K.* un *V. K.*. *V. K.* bija meita *A. K.* (Tieslietu ministrijas Dzimsarakstu departamenta Arhīva nodaļas izziņa, lietas lapa 25). Savukārt *J. K.* bija meita *A.K.* (Dzimšanas apliecība, lietas lapa 28), kurai laulībā ar *A.G.* ir dzimis dēls *E.G.* (lietas lapa 29-30).

[6.15] 2007.gada 6.jūnijā pieņemts Lēmumus (lietas lapa 9-11).

[7] Tiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai *A.K.* atstātajam mantojumam ieceltā aizgādne *I.D.* ir atceļama no aizgādņa pienākuma pildīšanas un *E.G.* ir ieceļams par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

[8] Likumdevējs ir piešķīris pilnvarojumu bāriņtiesām lemt par aizgādņu iecelšanu atstātajam mantojumam un atcelšanu no šo pienākumu pildīšanas.

[8.1] Tādējādi saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 40.panta pirmās daļas 4.punktu bāriņtiesa saskaņā ar tiesas lēmumu par aizgādnības nodibināšanu ieceļ aizgādni mantojumam.

[8.2] Savukārt bāriņtiesa aizgādņus pirmām kārtām izvēlas no Civillikuma 355. vai 661.pantā minētajām personām un pārliecinās, vai izraudzītajai personai ir nepieciešamās spējas un īpašības (Bāriņtiesu likuma 40.panta otrā daļa).

[8.3] Aizgādņus pār pilngadīgajiem pēc tiesas sprieduma ieceļ attiecīgā bāriņtiesa, kurai pirmajā kārtā par aizgādni ir jāieceļ aizgādnībā nododamā laulātais vai kāds no tuvākajiem radiniekiem, kā arī jāievēro tās personas pēdējās gribas rīkojums, kura atstājusi viņam mantojumu (Civillikuma 355.pants).

[8.4] Aizgādņus izrauga mantojuma lietā ieinteresētās personas un, ja viņiem ir vajadzīgās īpašības, apstiprina bāriņtiesa. Bet kad lietā ieinteresētās personas nevienu neieteic par aizgādni, tad aizgādņus ieceļ pati bāriņtiesa (Civillikuma 661.pants).

[8.5] Savukārt Bāriņtiesu likuma 40.panta piektā daļa noteic, ka bāriņtiesa lemj par cita aizgādņa iecelšanu, ja: 1) konstatē pārkāpumus aizgādņa rīcībā; 2) aizgādnis ir atcelts no aizgādņa pienākumu pildīšanas; 3) aizgādnis ir miris.

[9] Tiesas ieskatā no iepriekš minētajām normām ir izdarāmi vairāki secinājumi, pirmkārt, par aizgādni atstātajam mantojumam pirmām kārtām ieceļ mantojuma atstājēja laulāto vai kādu no tuvākajiem radiniekiem, otrkārt, ievēro tās personas pēdējās gribas rīkojumu, kura atstājusi mantiniekam mantojumu, treškārt, jāpārliecinās, vai pirmajos divos gadījumos minētajām personām ir vajadzīgās spējas un īpašības, un, ceturtkārt, ja nav laulāto, tuvāko radinieku vai pēdējās gribas rīkojuma attiecībā uz mantojuma aizgādni, tad, tiesas ieskatā, izraugoties aizgādni, galvenais un noteicošais kritērijs ir tas, vai personai piemīt nepieciešamās spējas un īpašības pārvaldīt mantojumu.

Savukārt, lai ieceltu citu aizgādni atstātajam mantojumam, nepieciešams konstatēt kādu no iepriekš minētajiem pamatiem, proti, 1) ir konstatēts pārkāpums aizgādņa rīcībā, 2) aizgādnis ir atcelts no aizgādņa pienākumu pildīšanas, 3) aizgādnis ir miris. Savukārt pamats atcelt aizgādni no pienākumu pildīšanas būtu konstatējums, ka ieceltajam aizgādnim nav nepieciešamo spēju un īpašību pārvaldīt mantojumu.

Tāpat tiesas ieskatā nepieciešams pārbaudīt, vai, ieceļot aizgādni, nav pārkāpts Bāriņtiesu likuma 40.panta otrajā daļā nostiprinātais princips, ka pirmām kārtām par aizgādni ieceļ mantojuma atstājēja laulāto vai kādu no tuvākajiem radiniekiem, un vai ir ievērots tās personas pēdējās gribas rīkojums, kura atstājusi mantojumu.

[10] Tātad Civillikuma 355.pants noteic, ka ir arī jāievēro tās personas pēdējās gribas rīkojums, kura atstājusi viņam mantojumu. Tiesas ieskatā šī tiesību norma nav tulkojama tādējādi, ka mantojuma atstāšana konkrētai personai ir vērtējama kā tāda, ka mantojuma

atstājējs vienlaicīgi ir paudis gribu iecelt viņu arī par mantojuma aizgādni, bet gan ir tulkojama tādējādi, ja mantojuma atstājējs ir paudis savu gribu par īpašas personas iecelšanu par mantojuma aizgādni, tad šī griba ir ņemama vērā. Tiesas ieskatā to vēl jo vairāk pastiprina arī šī panta atrašanās Civillikuma otrajā apakšnodaļā „Aizgādnība pār pilngadīgajiem", kas regulē aizgādnību pār garā slimiem, aizgādnību pār personām izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ un aizgādnību pār promesošo un pazudušo personu mantu, proti, aizgādnību pār tādām personām, kuras pašas nav spējīgas pārvaldīt savu mantu (mantojumu) un tādēļ šīs mantas (mantojuma) pārvaldīšanai ir ieceļams aizgādnis. Konkrētā gadījumā lietas materiālos esošajā testamenta kopijā nav norādīts, ka *A.K.* par mantojuma aizgādni vēlas iecelt kādu konkrētu personu, lai gan manta ir novēlēta *I.D.*.

Lietā nav strīda par to, ka *I.D.* nav *A.K.* radiniece. Tāpat lietā nav strīda, ka vispārējās jurisdikcijas tiesā ir ierosināta tiesvedība par *A.K.* atstātā testamenta atzīšanu par spēkā neesošu un saskaņā ar 2006.gada 17.jūnija Valsts tiesu ekspertīžu biroja eksperta atzinumu civillietā Nr.C30-1220/8 Nr.1034 parakstu *A.K.* vārdā 2005.gada 29.jūlija testamentā pēc vārdiem „*A. K.*" nav izpildījusi pati *A.K.*, bet gan kāda cita persona, to atdarinot (lietas lapa 81). Eksperta atzinums (par to, ka testamentu nav parakstījusi testatore) ir tikai viens no pierādījumiem civillietā, lemjot par testamenta īstenumu, un tas nevar kalpot par pamatu tam, lai pirms tiesas nolēmuma atzītu, ka tādēļ vien *I.D.* ir atceļama no aizgādņa pienākumu pildīšanas. Savukārt, ja vispārējās jurisdikcijas tiesa atzīs testamentu par spēkā neesošo, kā arī likumā noteiktā kārtībā tiks pierādīts, ka *I.D.* ir saistīta ar testatora paraksta viltošanu, tad tiesas ieskatā šis apstāklis, iespējams, gan varētu tikt atzīts par pamatu aizbildņa atcelšanai no pienākumu pildīšanas.

Civillikuma 404.pants noteic, ka mantošanas kārtības ziņā izšķir četras likumisko mantinieku šķiras: 1) pirmā šķirā manto, bez pakāpju tuvuma izšķirības, visi tie mantojuma atstājēja lejupējie, starp kuriem, no vienas puses, un mantojuma atstājēju, no otras puses, nav citu lejupējo, kam būtu tiesība mantot; 2) otrā šķirā manto mantojuma atstājēja pēc pakāpes tuvākie augšupējie, kā arī mantojuma atstājēja īstie brāļi un māsas un pirms viņa mirušo īsto brāļu un māsu bērni; 3) trešā šķirā manto mantojuma atstājēja pusbrāļi un pusmāsas un pirms viņa mirušo pusbrāļu un pusmāsu bērni; 4) ceturtā šķirā manto pārējie pēc pakāpes tuvākie sāņu radinieki, neizšķirot pilnīgo radniecību no nepilnīgās.

No tiesā iesniegtajiem dokumentiem izriet, ka pieteicēja mātes tēvs ir mantojuma atstājējas *A.K.* tēva brālis (lietas lapa 25-30). Kā pieteikumā tiesai norādījis pieteicējs, viņš ir 4.šķiras mantinieks. Tiesas ieskatā 4.šķiras mantinieks nav atzīstams par tuvāko radinieku Civillikuma 404.panta izpratnē, jo tā ir pēdējā šķira, kurā manto visi pārējie tuvākie sāņu radinieki, kas nav iekļauti 1.-3.šķirā.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka ne pieteicējs, ne trešā persona nav iekļaujama to personu skaitā, kuras saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 40.panta otro daļu pirmām kārtām ieceļ par mantojuma aizgādņiem. Līdz ar to tiesa vērtē, vai pastāv pamats atcelt *I.D.* no aizbildņa pienākumu pildīšanas, t.i., vai *I.D.* ir nepieciešamās spējas un īpašības mantojuma aizgādņa pienākuma pildīšanai, un iecelt citu aizgādni.

[11] Kā tiesa jau atzina, lai ieceltu citu aizgādni atstātajam mantojumam, nepieciešams konstatēt kādu no iepriekš minētajiem pamatiem, proti, 1) ir konstatēts pārkāpums aizgādņa rīcībā, 2) aizgādnis ir atcelts no aizgādņa pienākumu pildīšanas, 3) aizgādnis ir miris. Savukārt pamats atcelt aizgādni no pienākumu pildīšanas būtu tad, ja konstatētu, ka ieceltajam aizgādnim nav nepieciešamo spēju un īpašību pārvaldīt mantojumu.

Tātad lietā ir pārbaudāms, vai ir konstatējami pārkāpumi aizgādņa pienākuma pildīšanā. Pieteicējs apstrīd *I.D.* spēju pārvaldīt mantojumu, kā vienu no argumentiem minot to, ka nepamatoti tiek maksāts nekustamā īpašuma nodoklis par zemi Brīvības gatvē 223, Rīgā, kas bija jāveic SIA „Teikas nami".

Kā izriet no lietas materiāliem, tad saskaņā ar 1997.gada 11.jūlija līgumu (lietas lapa 85-93) *A.K.* iznomāja nekustamo īpašumu Rīgā, */adrese/* SIA „Allegheny International Development, Inc. Latvia". Saskaņā ar līguma 3.4.punktu nomnieks, t.i., SIA „Allegheny International Development, Inc. Latvia" (saskaņā ar Lursoft datu bāzē esošo informāciju

mainīts nosaukums uz SIA „Teikas nami") maksā valsts budžetā īpašuma nodokli likumā noteiktajos apmēros, kādi ir līguma noslēgšanas brīdī un noteiktajos termiņos.

Kā redzams no lietas materiāliem, tad *I.D.* 2004.gada 28.janvārī, 2005.gada 3.februārī, 10.februārī, 2006.gada 16.maijā, 17.augustā (lietas lapa 62-67) ir maksājusi nekustamā īpašuma un zemes nodokli par nekustamo īpašumu */adrese/*, Rīgā. Faktu, ka ir veikusi nepamatotus nodokļu maksājumus par nekustamo īpašumu */adrese/*, Rīgā, atzīst arī *I.D.*, Bāriņtiesas sēdē paskaidrojot, kad viņa iepazinusies ar nomas līgumu, tad sapratusi, ka nevajadzēja maksāt nodokļus, taču arī dzīves laikā *A.K.* ir maksājusi nodokļus (lietas lapa 109-110).

Tiesas ieskatā nepamatota nodokļu maksāšana par nekustamo īpašumu, kas saskaņā ar līgumu bija jādara nomniekam, nav atzīstama par saimniecisku mantojuma pārvaldīšanu, tādējādi, iespējams, nodarot mantojuma masas samazināšanos, ja maksājumi tiek veikti no mantojuma atstājēja konta. Tomēr lietā ir jāņem vērā apstāklis, ka *I.D.* par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam ir iecelta tikai ar Lēmumu 2007.gada 6.jūnijā, bet nodokļu maksājumi ir veikti līdz iecelšanai aizgādņa amatā. Tiesas rīcībā nav pierādījumu, uz tādiem nav norādījis arī pieteicējs, ka *I.D.* joprojām turpinātu maksāt nodokļu maksājumus vai citus maksājumus no *A.K.* kontiem, kuri nav jāmaksā. Turklāt *I.D.* ir apzinājusi savu kļūdu, to atzīstot Bāriņtiesas sēdē. Tādējādi tiesa atzīst, ka līdz trešās personas iecelšanai aizbildņa amatā veiktie nodokļu maksājumi par nekustamo īpašumu */adrese/*, Rīgā nav vērtējami kā tik nopietns pārkāpums, kas būtu par pamatu atcelt *I.D.* no mantojuma aizbildņa amata. Turklāt, ja šie maksājumi ir veikti no *A.K.* bankas konta, tad mantojuma aizgādnim pastāv iespēja vērsties pie nomnieka, lūdzot samaksāt nodokļu maksājumus, vai arī celt prasības pieteikumu vispārējās jurisdikcijas tiesā. Savukārt Bāriņtiesai saskaņā ar Civillikuma 663.pantu (noteic, ka aizgādņiem savas pārvaldības laikā jādod ikgadus par to norēķins bāriņtiesai, bet kad mantojumu nododot mantiniekiem vai aiz citiem iemesliem aizgādnība izbeidzas – jādod galīgs norēķins. Bez tam bāriņtiesa var uzlikt aizgādnim pienākumu dot jebkurā laikā norēķinu) ir pienākums uzraudzīt mantojuma aizgādņa darbību, kontrolējot, piemēram iesniegtos norēķinus, vai mantojums tiek saimnieciski pareizi pārvaldīts un vai tam nav nodarīti zaudējumi.

[12] Tiesas ieskatā, vērtējot personas atbilstību aizgādņa amata pildīšanai, būtiski ir ne tik daudz personu ieņemamie amati un izglītība, cik mantojuma atstājēja un mantojuma aizbildņa savstarpējās attiecības mantojuma atstājēja dzīves laikā un spējas veikt mantojuma pārvaldīšanu. Kā redzams no lietā esošajiem maksājumiem, *I.D.* ir parakstījusies gan kā maksātājs par elektrības rēķiniem *A.K.* dzīvoklim */adrese/*, Rīgā jau *A.K.* dzīves laikā, gan pēc viņas nāves, kā arī veikusi maksājumus par dzīvokļa apsardzību (lietas lapa 72-73). Tāpat *I.D.* ir apmaksājusi *A.K.* bēru izdevumus. Apstākli, ka *A.K.* savas dzīves laikā uzticējās *I.D.*, apstiprina arī 1997.gada līgums par apsardzes pakalpojumu sniegšanu, kurā norādīts, ka *A.K.* pilnvaro *I.D.* dzīvokļa apskatei un signalizācijas pārslēgšanai viņas prombūtnes laikā, kā arī 2005.gada 27.aprīlī *I.D.* izsniegtā pilnvara atvērt kontu *A.K.* vārdā un pārskaitīt naudas līdzekļus no vienas bankas uz otru. Tas liecina par ciešiem ikdienas kontaktiem starp *A.K.* un *I.D.*, turklāt pieteicējs nav apstrīdējis *I.D.* apgalvojumus, ka *I.D. A.K.* ir kopusi. Turklāt tiesas ieskatā konkrētā gadījumā atstātā mantojuma – dzīvokļa, zemes gabala un naudas līdzekļu – pārvaldīšanai pietiek ar vidusmēra Latvijas iedzīvotājam, kuram pašam pieder vai tiek nomāts kāds nekustamais īpašums, piemītošām zināšanām, prasmēm un pieredzi, un nav nepieciešamas speciālas zināšanas vai zinātniskais grāds, lai to saimnieciski saprātīgi pārvaldītu. Savukārt, kā Bāriņtiesas sēdē 2007.gada 6.jūnijā ir paskaidrojis pieteicējs, viņš pie *A.K.* pēdējo reizi ir bijis 2005.gada pavasarī un 2004.gada rudenī (lietas lapa 109). Pieteicējs nav iesniedzis nevienu pierādījumu tam, ka būtu kaut kādā veidā vēl *A.K.* dzīves laikā palīdzējis viņai veikt komunālos maksājumus vai kā savādāk iesaistījies *A.K.* piederošā īpašuma apsaimniekošanā.

Tādējādi tiesa atzīst, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami tam, lai atzītu, ka *I.D.* piemīt nepieciešamās prasmes un iemaņas aizgādņa pienākuma pildīšanai atstātajam mantojumam. Citus iebildumus par to, ka *I.D.* nepiemīt nepieciešamās prasmes vai zināšanas

aizgādņa amatam pieteicējs nav norādījis. Līdz ar to tiesa atzīst, ka nav pamata *I.D.* atcelšanai no aizgādņa pienākumu pildīšanas atstātajam mantojumam.

[13] Kā tiesa jau konstatēja, Bāriņtiesu likuma 40.panta piektā daļa noteic, ka bāriņtiesa lemj par cita aizgādņa iecelšanu, ja: 1) konstatē pārkāpumus aizgādņa rīcībā; 2) aizgādnis ir atcelts no aizgādņa pienākumu pildīšanas; 3) aizgādnis ir miris.

Konkrētajos faktiskajos apstākļos, ņemot vērā iepriekš minēto, nav konstatējams neviens no iepriekš minētajiem pamatiem cita aizgādņa iecelšanai, līdz ar to tiesa atzīst, ka ir noraidāms prasījums par *E.G.* iecelšanu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *E. G.* pieteikumu par jauna administratīva akta izdošanu par *I.D.* atcelšanu no aizgādņa pienākuma pildīšanas *A.K.* atstātajam mantojumam un *E.G.* iecelšanu par aizgādni *A.K.* atstātajam mantojumam.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese (paraksts) D.Ābele

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvā rajona tiesa
Tiesnese_____D.Ābele
Rīgā, 2009.gada 26.jūnijā.